

Uitvoeringsprogramma beleidskader Maatschappelijke Opvang

1. Inhoudsopgave

2. Inleiding

3. Uitvoering en Planning

3.1 Inzetten op preventie van dak- en thuisloosheid

3.2 Versnellen van de doorstroom

3.3 Voorkomen dat jongeren in de opvang terecht komen

3.4 Speciale huisvesting voor mensen met complexe problematiek

4. Financiële paragraaf

5. Communicatie en Evaluatie

2. Inleiding

Sinds de invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2015 is het zorglandschap sterk in beweging. Er spelen verschillende ontwikkelingen die invloed hebben op de toekomst van de maatschappelijke opvang en de vraag naar opvang vanuit de verschillende doelgroepen neemt toe. Naar aanleiding van de ontwikkelingen heeft het college met de raad afgesproken om een integrale visie op maatschappelijke opvang te ontwikkelen. Dit heeft geresulteerd in een nieuw beleidskader maatschappelijke opvang dat op 12 december jl. is vastgesteld door de gemeenteraad. Uitgangspunt van het beleidskader maatschappelijke opvang is de zelfredzaamheid van de burger, beleid en uitvoering zijn gericht op verbetering van het zelfstandig functioneren en deelname aan de maatschappij. Er zal echter een klein percentage zijn dat niet in staat is om op eigen kracht te participeren in de maatschappij. Voor deze groep moet opvang en ondersteuning beschikbaar zijn en moet zoveel mogelijk perspectief worden geboden op maatschappelijk herstel.

In het beleidskader zijn vier actielijnen gepresenteerd die de basis vormen voor een toekomstbestendige maatschappelijke opvang. In dit uitvoeringsplan werken we deze actielijnen verder uit. Het beleidskader bestaat uit de volgende vier actielijnen:

1. Inzetten op preventie van dak- en thuisloosheid.
2. Versnellen van de doorstroom.
3. Voorkomen dat jongeren in de opvang terecht komen.
4. Speciale huisvesting voor mensen met complexe problematiek.

In hoofdstuk 3 werken we deze actielijnen verder uit, hierbij zijn de verschillende ketenpartners betrokken. Integraliteit vormt de basis van de uitwerking van de acties. Dit uitvoeringsprogramma richt zich naast opvang ook op zorg, schuldhulp, veiligheid en wonen. De financiële gevolgen van de verschillende acties worden beschreven in hoofdstuk 4. Tenslotte wordt in hoofdstuk 5 de planning voor de communicatie en evaluatie van het uitvoeringsprogramma beschreven.

3. Uitvoering en Planning

3.1: Inzetten op preventie van dak- en thuisloosheid

Dakloosheid voorkomen is minder kostbaar dan het bieden van opvang en hulpverlening in een later stadium. De eerste actielijn uit het beleidskader maatschappelijke opvang richt zich dan ook op het voorkomen van dak- en thuisloosheid. Doel hiervan is dat we de instroom in de voorzieningen beperken door preventief in te grijpen. Dakloosheid is vaak het gevolg van een opeenstapeling aan problemen. De meeste dak- en thuislozen hebben voorafgaand aan de dakloosheid al problemen op het gebied van psychische gezondheid, middelengebruik en/of financiën. Een outreachende ketenaanpak kan bijdragen aan een vermindering van het aantal nieuwe aanmeldingen van dak- en thuislozen.

Wat gaan we doen?

Activiteiten	Hoe gaan we dit doen?	Planning	Met wie?
Wij stellen het Plan Daklozenpreventie op.	1. In het beleidskader maatschappelijke opvang worden vier doelgroepen beschreven; economisch daklozen, dak- en thuisloze jongeren, zorgwekkende zorgmijders en dak- en thuisloze gezinnen. We brengen de verschillende preventieactiviteiten in kaart en stellen een plan daklozenpreventie op toegespitst op de aard van de problematiek per doelgroep. Het plan daklozenpreventie is integraal: we werken samen met schuldhulpverlening, wooncorporaties, jeugdhulp en zorgaanbieders. Het plan geeft een overzicht van de acties per doelgroep om dak- en thuisloosheid te voorkomen. Hierbij zoeken we de samenwerking met het Verbindend Landelijk OndersteuningTeam (VLOT). Vanuit VLOT is een regionaal ondersteuningsteam ingericht dat zich richt op het verbeteren van de aanpak verwarde personen en de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg. Hiernaast biedt de Alliantie Preventie en Vroegsignalering advies aan centrumgemeenten over concrete verbeterpunten in preventie en vroegsignalering.	1. 2021	GGD, GGZ, Brijder, Reakt, dnoDoen, woningcorporaties, Halte Werk, VLOT, Alliantie Preventie en Vroegsignalering
In samenwerking met Team Vangnet en Advies richten wij ons op het voorkomen van dak- en thuisloosheid.	Vangnet en Advies is actief in de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ) en opereert regionaal. Team Vangnet & Advies leidt toe naar zorg bij de juiste partijen voor mensen die daar meestal zelf niet om vragen maar die deze zorg wel nodig hebben. Het team leidt de cliënt toe naar passende hulpverlening of kan hierover adviseren. Het meldpunt is er voor iedereen die zich zorgen maakt over mensen in zijn of haar omgeving: burens, familie, vrienden en bekenden.	1. 2020 2. 2021	GGD

	1. We gaan in samenwerking met team Vangnet & Advies in kaart brengen wat de signalen zijn van dreigende dak- of thuisloosheid. 2. We scherpen de afspraken over het ingrijpen bij dreigende dakloosheid aan.		
Wij richten Eropaf-teams op.	Eropaf-teams zijn teams die bestaan uit buurtbewoners en professionals die zowel gevraagd als ongevraagd contact leggen met kwetsbare buurtbewoners. De Eropaf-teams leggen de verbinding tussen hulpvragers en hulpverleners, de teams werken samen met de verschillende gemeentelijke loketten. 1. In 2020 starten we een onderzoek naar de invulling van Eropaf-teams in Alkmaar. 2. We stellen een plan van aanpak op voor de oprichting en samenstelling van Eropaf-teams. 3. Start Eropaf-teams	1. 2020 2. 2021 3. 2021	Unit Leefgebied, Unit Veiligheid, dnoDoen
Wij ontwikkelen het Communicatieprogramma voorkomen van dakloosheid.	Uit het uitvoeringsplan volgen verschillende activiteiten gericht op het voorkomen van dakloosheid. Het is van belang dat ketenpartners en burgers op de hoogte zijn van de verschillende ontwikkelingen. 1. We stellen een communicatieplan op om bekendheid te geven aan de verschillende maatregelen aan burgers en hulpverleners.	1. 2021	Afdeling communicatie

3.2: Versnellen van de doorstroom

Uitgangspunt van de maatschappelijke opvang is dat nachtopvang een uiterst redmiddel is. Deze opvang bestaat uit een kortdurend verblijf om problemen te kunnen inventariseren en een eigen voordeur te vinden. Doel is om cliënten zo snel mogelijk te laten doorstromen naar een eigen plek waar zij kunnen werken aan herstel. Actielijn 2 sluit aan bij dit uitgangspunt en richt zich op de doorstroom binnen de maatschappelijke opvang. Door de krapte op de woningmarkt en de toenemende druk op de maatschappelijke opvang is de doorstroom uit de maatschappelijke opvang de laatste jaren gestagneerd. Om doorstroom te bevorderen breiden we projecten zoals Housing First uit en richten we ons om de uitbreiding van passende woningen voor kwetsbare inwoners.

Wat gaan we doen?

Activiteiten	Hoe gaan we dit doen?	Planning	Met wie?
Deelname aan het programma vernieuwing in de maatschappelijke opvang (VWS)	1. Gemeente Alkmaar neemt deel aan het programma 'vernieuwing in de opvang'. Tijdens dit programma wordt onderzocht hoe de beweging van opvang naar begeleiding vanachter een eigen voordeur voor deze regio in gang kan worden gezet. Vernieuwing in de opvang is een project vanuit het ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport (VWS). Tijdens verschillende sessies met de projectleider, gemeente en dnoDoen wordt er kennis opgedaan over het verbeteren van de kwaliteit van de maatschappelijke opvang.	1. 2020	Ministerie van VWS, dnoDoen
Samenwerking Pact wonen met ondersteuning	1. In 2019 is het Pact wonen met ondersteuning van start gegaan. Doel van het Pact is de uitbreiding van het aantal passende woningen voor kwetsbare inwoners. Voor de doelgroep maatschappelijke opvang sluiten we aan bij het Pact en brengen werken we de uitstroombehoefte van de doelgroep verder uit. 2. In de stuurgroep van het Pact worden afspraken gemaakt tussen de corporaties, zorgaanbieders en gemeenten voor de uitstroom van kwetsbare inwoners. 3. Uit de afspraken die binnen het Pact worden gemaakt volgt de realisatie van extra uitstroomplekken voor de maatschappelijke opvang.	1. 2020 2. 2020 3. 2021, 2022	Wooncorporaties, regio gemeenten, zorginstellingen
Uitbreiding Housing First	1. In 2016 is dnoDoen gestart met Housing First. In januari 2020 waren er 12 trajecten voor Housing First actief. De methodiek van Housing First past bij de beweging van opvang naar begeleiding vanachter een eigen voordeur, we zetten deze methodiek we de komende jaren voort. Om meer opvang vanachter de eigen voordeur te bieden zal het aantal plekken Housing First worden uitgebreid.	1. 2020, 2021, 2022	Wooncorporaties, dnoDoen

Onderzoek Brede Centrale Voordeur	1. Een kwalitatief goede eerste intake bij de centrale voordeur is belangrijk, net als een doorverwijzing naar de juiste partijen. De samenwerking binnen de keten zal hiervoor moeten worden versterkt. Vanuit de centrale voordeur wordt bepaald hoe cliënten het best te helpen zijn. Een kwalitatief goede eerste intake en samenwerking met de ketenpartners komt ten goede van de efficiëntie en de effectiviteit. In 2020 doen we in samenwerking met dnoDoen onderzoek naar het verbeteren/ versterken van de centrale voordeur. 2. In samenwerking met de huidige Centrale Voordeur (dnoDoen) bespreken we waar de verbeterpunten liggen scherpen we de afspraken over de aanmelding en intake bij de centrale voordeur aan.	1. 2020 2. 2021	dnoDoen, GGD
Onder de Pannen	1. Met Onder de Pannen kunnen Alkmaarders die een (slaap)kamer ‘over’ hebben, deze legaal verhuren aan een stadsgenoot die even zonder thuis zit. Denk aan mensen die door verlies van hun baan of door een echtscheiding tijdelijk geen onderdak hebben. Onder de Pannen biedt deze mensen tijdelijk een dak boven het hoofd. De verhuurder beslist samen met de bemiddelende instantie wie er in de kamer komt wonen. De verhuur start na de kennismaking en het contract duurt maximaal een jaar. De verhuurder ontvangt een vergoeding uit de huur, en verdient zo iets bij. We zoeken dus verhuurders die op deze manier iemand willen helpen. Gebleken is bij Onder de Pannen Amsterdam en Haarlem dat “iemand willen helpen” een motivatie is om mee te doen aan dit project. Deze regeling is er voor de huurder, maar ook de verhuurder kan er baat bij hebben doordat er een (klein) financieel voordeel kan ontstaan. We doen onderzoek naar een passende aanpak voor ‘Onder de pannen’ in Alkmaar. 2. We onderzoeken in samenwerking met dnoDoen hoe we deze verhuurders kunnen vinden en binden aan onze doelstelling. 3. We starten een pilot Onder de Pannen Alkmaar.	1. 2020 2. 2021 3. 2022	dnoDoen, Unit Leefgebied (vergunningen), Halte Werk

3.3: Voorkomen dat jongeren in de opvang terecht komen

Actielijn 3 richt zich op de doelgroep dak- en thuisloze jongeren van 18 tot 28 jaar. Het aantal dak- en thuisloze jongeren in Nederland is de laatste jaren toegenomen, doel is om dit aantal terug te dringen. Een integrale aanpak is hierbij vereist. Alkmaar is één van de 14 pilotgemeenten die deelneemt aan het Actieprogramma dak- en thuisloze jongeren van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Tijdens het Actieprogramma pakken we verschillende knelpunten waar dakloze jongeren tegenaanlopen aan. Uitgangspunt is adequate hulp bieden aan dak- en thuisloze jongeren en hen helpen een goede toekomst op te bouwen. De problematiek van deze jongeren is complex en meervoudig. Belangrijke doelen zijn bijvoorbeeld het verkrijgen en het behouden van werk en het verkrijgen van een starterskwalificatie.

Wat gaan we doen?

Activiteiten	Hoe gaan we dit doen?	Planning	Met wie?
Pilot 5 zwerfjongeren	1. Tijdens het Actieprogramma wordt er vanuit het ministerie van VWS voor 5 jongeren €10.000,- beschikbaar gesteld. Dit geld wordt gebruikt om te werken aan de toekomst van de jongeren. De jongere zelf wordt in staat gesteld mee te denken over zijn of haar eigen maatwerk plan en wordt hierbij intensief begeleid. 2. De pilots worden goed gevolgd en geëvalueerd. Als een maatregel voor een jongere goed werkt, onderzoeken we of de oplossing ook kan worden toegepast voor soortgelijke gevallen. 3. Het ministerie van VWS maakt in samenwerking met de deelnemende gemeenten van het Actieprogramma een overzicht van alle goede voorbeelden van maatregelen voor zwerfjongeren. Hierdoor kunnen we van elkaar leren.	1. 2020 2. 2021 3. 2021	Ministerie van VWS, deelnemende gemeenten, dnoDoen
Team 16+	1. In samenwerking met Jeugd en Participatie wordt er een integraal team opgezet voor kwetsbare jongeren van 16 tot 27 jaar. Doel van dit team is om de overgang van Jeugd naar Wmo beter te laten verlopen. In april 2020 starten we met een pilotjaar. In dit jaar zullen kwetsbare jongeren met problematiek op meerdere levensgebieden worden gekoppeld aan een regisseur uit team 16+. De regisseur is voor de jongere de toegangspoort naar de gemeente. Op deze manier werken we toe naar één aanspreekpunt. De ontwikkelingen van Team 16+ zullen worden verbonden aan de ontwikkelingen van het jongerenpunt (Halte Werk). 2. Het pilotjaar wordt geëvalueerd en er wordt een beslissing genomen over het vervolg.	1. 2020 2. 2021	Afdeling jeugd, Wmo, participatie, RMC, Halte Werk

Analyse jongeren Bolwerk	1. De eerste fase van het Actieprogramma wordt benut om een goede analyse te maken van de huidige situatie. De situatie van een aantal jongeren, die in beeld zijn gekomen door het presentiewerk op het Bolwerk, wordt in samenwerking met de ketenpartners in beeld gebracht. Dit biedt handvatten om eventuele knelpunten op te sporen.	1. 2020	Veiligheidshuis NHN, Brijder, Reakt, dnoDoen, afdeling jeugd, Wmo
Opzetten monitor	1. Om dak- en thuisloosheid onder jongeren beter in beeld te brengen implementeren we een verbeterde monitor. Alle 14 pilotgemeenten van het Actieprogramma werken toe naar dezelfde monitor.	1. 2020	Ministerie van VWS, dnoDoen
Afspraken met ketenpartners	1. Het convenant Zwerfjongeren heeft in 2009 de basis gelegd voor een aantal samenwerkingsafspraken tussen ketenpartners als het gaat om het voorkomen en het verhelpen van dak- en thuisloosheid onder jongeren. We gaan met onze ketenpartners in gesprek om gemaakte afspraken te evalueren en waar nodig aan te scherpen.	1. 2020	dnoDoen, GGD, GGZ, Brijder, Reakt, Parlan, Leger Des Heils, Bureau Jeugdzorg, MEE
Inloopvoorziening voor zwerfjongeren opzetten.	1. In samenwerking met onze ketenpartners (Reakt, Brijder Jeugd, dnoDoen en Esdégé- Reigersdaal) starten we een pilot voor een inloopvoorziening voor jongeren. Bij deze laagdrempelig voorziening kunnen dak- en thuisloze jongeren terecht voor een maaltijd en een kop koffie. Tevens biedt deze voorziening een activerend aanbod wat gericht is op het toegeleiden van jongeren naar dagbesteding en hulpverlening. 2. Na afloop van het pilotjaar zal er worden geëvalueerd en een beslissing worden genomen over het vervolg.	1. 2020 2. 2021	Reakt, Brijder Jeugd, Esdégé-Reigersdaal, dnoDoen
Eerste opvang	1. In samenwerking met het Pact wonen met ondersteuning (werkgroep jeugd) brengen we de woonbehoefte van dak- en thuisloze jongeren in kaart . 2. Er worden plekken (kamers of studio's) voor de uitstroom van zwerfjongeren gecreëerd. 3. We doen onderzoek naar de financiële positie van zwerfjongeren en verkennen de mogelijkheid tot het maken van een uitzondering op de kostendelersnorm. In mei 2020 start Divosa een programma dat de deelnemende gemeenten hierin ondersteund. Het programma is gericht op het bieden van maatwerk binnen de participatiewet.	1. 2020 2. 2020, 2021 3. 2020	Pact wonen met ondersteuning, dnoDoen, Halte Werk (jongerenpunt), woningcorporaties

3.4: Speciale huisvesting voor mensen met complexe problematiek

Voor een kleine groep mensen met zeer complexe problematiek heeft de maatschappelijke opvang geen passend aanbod. Het gaat om een kleine groep zorgwekkende zorgmijders die geregeld worden besproken in het Zorg & Veiligheidshuis Noord-Holland Noord in een langlopende Persoonsgerichte Aanpak. Zij hebben een speciale woonvorm nodig voor hun bijzondere leefwijze, waarmee niet alleen begeleiding naar zorg mogelijk wordt maar ook overlast- en veiligheidsproblemen worden voorkomen. Actielijn 4 richt zich op het creëren van deze speciale huisvesting voor mensen met complexe problematiek.

Wat gaan we doen?

Activiteiten	Hoe gaan we dit doen?	Planning	Met wie?
Voorstel opvang voor mensen met complexe problematiek	1. In samenwerking met de bovenregionale projectgroep “Aanpak 1% personen met verward gedrag NHN” onderzoeken we op welke manier we in regio Alkmaar invulling geven aan speciale huisvesting voor mensen met complexe problematiek. 2. We voeren een locatieonderzoek uit naar huisvesting in de hele regio NHN voor mensen met complexe problematiek.	1. 2020 2. 2021	Gemeenten NHN, Zorg & Veiligheidshuis, GGZ, GGD, Esdégé Reigersdaal, Reclassering, politie, OM, dnoDoen, Brijder, Zorgkantoor, Pact Wonen Regio Alkmaar, Pact Wonen en projectleiding NHN.

2. Financiële paragraaf

De Rijksmiddelen Maatschappelijke Opvang die we als centrumgemeente voor onze wettelijke taak ontvangen, besteden we elk jaar helemaal aan subsidiering van de uitvoerende partijen in de Maatschappelijke Opvang (GGD voor onderdeel OGGZ, dnoDoen voor onderdeel opvang en Parnassia/Brijder voor veldwerk verslavingszorg en -opvang + inloop, en GGZ voor 2 gespecialiseerde inloopvoorzieningen). In het budget voor de centrumgemeente zit dan ook geen ruimte meer.

Voor de uitvoering van onze actiepunten uit dit plan willen we het huidige subsidiebedrag inzetten. Dat betekent dat we voor 2020 binnen de toegekende bedragen van onze partners vragen om mee te denken en te ontwikkelen en binnen het huidige werk uitvoeringspunten waar mogelijk al ter hand te nemen. Voor 2021 e.v. kunnen we dan nieuwe afspraken maken over de inzet van de subsidie.

Voor een aantal actiepunten hebben we echter aanjaagbudget en uitvoeringsbudget nodig bovenop de huidige middelen. Extra rijksmiddelen in het kader van de programma's van het Ministerie van VWS (zoals actieprogramma dak- en thuisloze jongeren, vernieuwing van de opvang en de Brede Aanpak die VWS nu met koplopergemeenten zoals Alkmaar heeft uitgerold) worden voor dit uitvoeringsprogramma gelabeld zodat we voldoen aan de met het Rijk gemaakte afspraken in de Brede Aanpak. In de meicirculaire 2020 heeft het ministerie van VWS extra middelen voor uitvoering toegekend aan koplopergemeente Alkmaar in de rol van centrumgemeente maatschappelijke opvang. De hoogte van deze middelen is €1.153.052,- Dit wordt toegekend verspreid over 2020 en 2021 (€ 576.526,- per jaar). De middelen worden ingezet voor het uitvoeringsprogramma. Onderstaande acties uit het uitvoeringsprogramma zijn afhankelijk van extra middelen omdat deze acties nog niet begroot zijn en niet kunnen worden gefinancierd uit de middelen die we aan reguliere subsidies besteden om de reguliere centrumgemeentetaken in de maatschappelijke opvang uit te voeren. Voor de financiering van deze acties worden de extra middelen ingezet .

- Eropafteams (€ 100.000,-)
- Onder de Pannen (€ 100.000,-)
- Uitbreiding Housing First en creëren extra woonplekken (geen opvang maar woonplek met begeleiding) (€203.052,-)
- Uitbreiding uitstrooiplekken (€ 400.000,-)
- Opvang voor mensen met complexe problematiek (€ 350.000,-)

3. Communicatie en Evaluatie

Ketensamenwerking is van het grootste belang om dit uitvoeringsprogramma te laten slagen. Bij de totstandkoming ervan hebben we dan ook onze ketenpartners nadrukkelijk betrokken. We richten voor het vervolg een projectgroep in bestaande uit de partners Maatschappelijke Opvang en de gemeenten in de regio Alkmaar. We stellen één keer per jaar een voortgangsrapportage op die ter kennisname van de raad kan worden gebracht.